

Magazin

DEJAN AZESKI

RUSI SADA RATUJU PROTIV UKRAJINSKOG NARODA

DEJAN AZESKI
Član Međunarodnog
instituta IFIMES iz Ljubljane

Međunarodni institut za bliskoistočne i balkanske studije (IFIMES) iz Ljubljane redovno analizira događanja na Bliskom istoku i Balkanu. Dejan Azeski je makedonski povjesničar, novinar i publicist, član Međunarodnog instituta IFIMES. U svom prilogu pod naslovom "Ukraina 2022: Poligon za testiranje novog i starog oružja" analizira aktualna zbivanja u Ukrajini u kontekstu vojnih efektivita kojima raspolažu sukobljene strane. Dio tog opsežnog materijala prenosimo u ovojednemonomMagazinu.

Ako su veliki umovi Pentagona i britanskog Admiralteta uspjeli paralizirati rusku mornaricu i zrakoplovstvo, projektili i raketni napadi ostali su neriješena zagonetka. Iako se navodi da je oboreno više od 80 % ruskih projektila, šteta za Ukrajinu i njezinu infrastrukturu je katastrofalna.

Zapadne procjene zasnovane na čvrstim analizama upućuju na to da su ruske zalihе zaista na izmaku i da raketsko oružje ne može proći nezapaženo. Ali treba uzeti u obzir i to da Rusija još uvijek koristi samo rakete Kalibar (koje su najsposobnije i najsloabije od svojih novijih generacija) i stare sovjetske relikvije poput P-15

Termite i sličnih.

Samo nekoliko puta do sada potvrđeni su slučajevi upotrebe hipersoničnog oružja poput Oniksa i Cirkona - kao podsjetnik na to da još nitko na svijetu nema takvo oružje. Kina i SAD su zaista blizu, ali neće se moći pohvaliti hipersoničnim oružjem spremnim za operativnu upotrebu još bar nekoliko godina.

Nedavno su se pojavile navjave da SAD tajno planira Ukrajini isporučiti napredne protuzračne sustave Patriot. Ali nitko ne spominje da se radi o sustavima sličnim ruskom S-400, koji se protiv raketa koriste samo u iznimnim slučajevima jer je potpuno neisplativ. Patrioti su prije svega protuzračni i eventualno antibalistički sustavi (mislimo na velike nuklearne rakete), iako za ove posljednje nema potvrde da bi funkcionirale u praksi. S obzirom na to da Rusija koristi sve manje zrakoplovstva i nema balističkih projektila, nije poznato zašto Patrioti prave toliko nevolja na obje strane fronte.

Što se tiče mogućeg povećanja ukrajinskih ofanzivnih sposobnosti u ovom segmentu, SAD im je isporučio raketne sustave srednjeg do meta tipa M142 Himars (koje zovu višecijevni raketni bacači, iako su mnogo više od toga) kao zamjenu za unište-

ne sovjetske gradske baterije, koje su odlične, pokazale su se na početku rata. Ali ovdje se opet pojavljuje isti problem, a možda i veći nego s haubicama. Jedinstvenu raketu M142 Himars iznimno je teško i skupo proizvesti, tako da Ukrajinci te rakete mogu protirati na fronti za koju nitko ne zna hoće li trajati godinama ili desetljećima.

Dakle, možda je efekt M142 Himarsa i psihološki impresivan, jer Ukrajinci mogu njima pogoditi ciljeve koje prije nisu ni zamišljali. Ali oni tu važnu metu mogu pogoditi jednom, dvaput ili pet puta, a s Gradom su to učinili tisuću puta i tako uništili toliko ruskih tenkova. Takva praksa je zasad stopirana.

Međutim, unatoč svoj tehnčkoj dominaciji koju Rusija ima u cijelom sukobu, posebno na početku intervencije, ipak se čini da ovaj rat, bar zasad, gubi. Šta se događa? Očigledno, svijet još nije dostigao tu tehnološku fazu (možda nikada i neće) kada je tehnika važnija od ljudskog faktora. U Ukrajini se od 2004. godine, a posebno poslije 2014. godine, stručno radi na podizanju posebnog nacionalnog osjećaja, naravno sa skrivenim ciljem daljeg udaljšavanja od Rusije.

Dakle, možemo slobodno reći, da je ovaj rat vođen 1996. ili čak 2006. godine, znamo da bi se ruska obilježja vihlorila na Majdanu za vrlo kratko vrijeme. Da ne govorimo o Harkovu, Zaporožju i Odesi, tamo se borbe ne bi ni vodile (slično Krimu 2014). Ali stvari se mijenjaju i netko na Zapadu je to predvidio, ako ne i izazvao, što znači da su Rusi od samog starta ušli u vrlo veliku zamku. Naivno je vjerovati da su njihove čuvene obavještajne službe toliko pogriješile u svojim procjenama, da su vjerojatno pod svaku cijenu morale krenuti u ovaj već izgubljeni rat.

Koliko god nevjerojatno zvučalo, Rusi sada ratuju protiv ukrajinskog naroda, koji se do prije samo nekoliko desetljeća u velikoj mjeri osjećao ruskim ili proruskim. Dakle, umjesto da zaustave taj jaz, rat je nanio još veću štetu. Zbog toga se vjerojatno brzo promijenila početna strategija moskovskih generala, koji sada idu isključivo na gradove gdje su 100 % sigurni da ih nitko neće upućati s leda. A takvih je očigledno sve manje.

Zaključak: Usprkos svim kritikama, Putinova Rusija definitivno je napravila golem tehnološki napredak i skoro se vratila na slavne staze Hladnog rata. Ali na njihovom nesreću i na sreću njihovih protivnika, oni još uvijek ne mogu parirati zapadnoj PR propagandi koja pobjeđuje u ratu i prije nego što on započne. ■

Dok se rat nastavlja svom žestinom, ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenski nedavno je na svojoj europskoj turneji nakon Britanije posjetio i Francusku, ponovno apelirajući za vojnu i financijsku pomoć, tražeći više modernog oružja. U Londonu su mu, kasnije i u Bruxellesu, pljeskali, u Parizu se grlio s Macronom... Kako sve to komentirate? Predstava za javnost ili nešto više... pitali smo dr. sc. Sanju Vujačić, geopolitičku analitičarku iz Francuske.

- Radi se o vrlo skupoj predstavi za javnost, financiranoj iz džepova europskih poreznih obveznika, koji je nisu naručili. Naime, čak i kada su vojni izdaci Euroljana na niskoj razini kao do 2021., oni svejedno troše najmanje tri puta više od ruskog proračuna za obranu (IRIS, Matelly). Što danas nije vidljivo u pomacima na ukrajinskoj fronti, unatoč nikad prije viđenoj dostavi zapadnog naoružanja i logistike jednoj državi (prije i poslije ruske invazije). Dakle, jasno je da podizanje obrambene spremnosti Ukrajine i Unije, jučer kao danas, više nego o povećanju izdataka za obranu, ovisi o (danas nepostojećem) koherentnom vlastitom zajedničkom konceptu obrane i vanjskopolitičkom konceptu koji bi branio specifične interese Euroljana, uključivši Ukrajinu i Ruse. Pingirana, novopronađena "ljubav" između europskih čelnika i Zelenskog u Francuskoj više izaziva podsmijeh nego entuzijazam. Zelenski je na čelu države koju prije ruske invazije stručna javnost nije vidjela kao demokraciju u povojima, već kao društvo u raspadanju i *failed state* u nastajanju. Potom su, u isto vrijeme kada i Putin, nakon što ukrajinska vlada nije pala unatoč invaziji, otkrili da "ako se društvo u raspadu hrani vanjskim financijskim i vojnim resursima, može u ratu pronaći novu vrstu ravnoteže, pa čak i horizont, nadu" (E. Todd). Rat je postupno postao egzistencijalan i beskonačan, kako za Rusiju tako za SAD. Beskonačan jer niti za jednu stranu više nema povlačenja. Službeni smo u konfrontaciju čiji je jedini mogući ishod je slom jedne od suprotstavljenih strana. Naime, ako se rusko gospodarstvo bude beskonačno opiralo sankcijama i uspije iscrpiti europsko gospodarstvo, a da ono samo - potpomoćno Kinom - opstane, mogla bi biti ugrožena američka monetarna i financijska kontrola svijeta. A s njom i mogućnost jeftinog financiranja globalnog američkog trgovinskog deficita.

▼ Kad smo kod godišnjice ukrajinskog rata, gledajući situaciju danas, s omdakom od 12 mjeseci, što je Europa, napose EU, naučila kad se pogleda širi kontekst ukrajinskog rata? Sankcije prema Rusiji sve su jače (desetljeće paketi), oružja se Ukrajini šalje sve više, premda u EU-u u tom pogledu nema jedinstva, Macron se čini odlučniji od Scholza... Kako francuski mediji sve to prate i komentiraju?

CHP/AMEDIA/NEWS.COM/PIXSEL

SANJA VUJAČIĆ

BIDEN ĆE POZVATI ZELENSKOG DA SJEDNE ZA PREGOVARAČKI STOL

DR. SC. SANJA VUJAČIĆ
Geopolitička analitičarka iz Francuske

- Francuski mediji, kao i drugi europski, prenose mainstream pozicije zapadnog bloka, koje se rezimiraju na poticanje neprijateljstava prema Rusiji i bezrezervnu podršku integritetu i suverenitetu Ukrajine. Iako Ukrajina formalno nije članica NATO-a i EU-a, te iako je NATO tijekom proteklih 30 godina bio sklon vojnim intervencijama u drugim, jednako nezavisnim i međunarodno priznatim državama. Poruka je jasna: ono što možemo mi, ne mogu drugi. Neki mediji takav stav, odnosno ratnu propagandu koju podržava i dio stručne javnosti - protivno kodeksu koji ih obvezuje da se u svojim analizama služe samo nepobitnim činjenicama, argumentiraju "dugovanjem" prema "osloboditeljima" od fašizma: Britancima i Amerikancima koji su im u poratnim godinama omogućili nekoliko desetljeća blagostanja. Paradoksalno, angažman istočnih Euroljana u globalnoj borbi za održanje angloameričke dominacije u svijetu je intenzivniji od onih zapadnih, iako njih Brtland i Amerikanci nisu oboladali. Npr. u

Hrvatskoj, koja nema "dugovanja" ni prema Amerikancima, ni prema Rusima, ratna propaganda je puno agresivnija nego u Francuskoj. U tom kontekstu, istočnim čelnicima je često vrlo teško opravdati zaузeti stav, pa pribjegavaju povijesnom revizionizmu. U isto vrijeme, američkim analitičarima i državnici ne ustručavaju se javnosti upućivati svoje "prizive razumu i savjesti". Posljednji je pristigao od Gérauda Arauda, bivšeg francuskog permanentnog predstavnika u UN-u i veleposlanika u Washingtonu: "Hitno zaustaviti pogibanje mladih ukrajinskih vojnika. Odnosno zaustaviti fizičko uništavanje Ukrajine. Moramo sjesti za pregovarački stol kako bismo tome stali na kraj."

Sve u svemu, godinu dana nakon početka invazije, opet smo na početku. Čak i da Ukrajina, u rovovskim borbama koje uništavaju ljudstvo i vojnu opremu obje strane, stekne prednost, Rusija bi zadržala premoć jer je nuklearna sila. Putinova "specijalna vojna intervencija" uslijedila je nakon što su Zelenski i Zapad odbili diplomatsku

GODIŠNJICA UKRAJINSKE DRAME (II)

nili protiv deklasiranja Francuske, a time i EU-a, u svijetu. Naprotiv, jako je zamjerio Putinu i njegovoj paravojnoj organizaciji Wagner što su u Africi preuzeli bivše francuske pozicije, a Kinezima što tamo šire svoj ekonomski utjecaj. Stoga je danas vrlo agiln u slanju vojne opreme Ukrajini i vojnika na granice s Rusijom.

▼ Kad se sve zbroidi i odzme, recimo tako, kakav je ili kakvi su scenariji mogući u mjesecima koji slijede? Strahuje se od nove velike ruske ofenzive, Zelenski na krilima podrške Zapada pumpa pobjedničku atmosferu, nuklearna opasnost također nije isključena... Vaš završni komentar?

- U godinu dana ugašeno je više stotina tisuća mladih europskih života u borbama između "kijevske demokracije i moskovske autokracije". Rezultat? Rusija postupno dopunjuje i utvrđuje granice anektiranih teritorija, koje misli braniti kao i ostatak svog teritorija - dakle i nuklearnim oružjem. Prvi scenarij koji možemo očekivati u mjesecima koji slijede je produženje sukoba, s obzirom na to da nijedna strana nije spremna pregovarati. Najvjerojatniji je to scenarij jer je rublja porasla za 8 % u odnosu na dolar i 18 % u odnosu na euro od početka rata, ekonomske sankcije protiv Moskve nisu postigle željeni uspjeh, cijena pomoći Ukrajini raste, a Zapad proizvaja energetska krizu bez presedana. Stoga je moguće predvidjeti da će administracija Bidena, koja se trenutno suočava s burom izazvanom otkrićem povjerljivih dokumenata koje je Biden ilegalno držao, kao i s više nego neprijateljski raspoloženim Zastupničkim domom, u dogledno vrijeme biti uplašena ukrajinskim beskonačnim sukobom, te će pozvati Zelenskog da sjedne za pregovarački stol. U tom bi se slučaju otvorilo pitanje: čemu svi ti mrtvi i sav taj novac koji je utrošen da se u konačnici postigao negativni rezultat od onog kakav bi bio postignut i prije ruske invazije da su saveznici Zelenskom savjetovali da prihvati neutralni status Ukrajine kakav su uživale Finska i Švedska.

Drugi scenarij, onaj katastrofalan, bio bi da bez ispružene ruke Kijeva i Zapada, osjećajući se stjeranom u kut, Rusija odluči koristiti svoje taktičko nuklearno oružje. Malo je stručnjaka koji vjeruju u taj scenarij, kao što ih je bilo malo koji su vjerovali da će Putin napasti Ukrajinu. Dakle je vjerojatno. Njegovom realizacijom Zapadu bi preostale samo dvije mogućnosti - ustuknuti zbog straha od generaliziranog nuklearnog rata ili se u njega upustiti. U oba slučaja moglo bi se govoriti o porazu Zapada. (D.J.)

[I] Tina Hildebrandt und Giovanni di Lorenzo, "Hatten Sie gedacht, ich komme mit Pferdeschwanz?", Die Zeit, 7. prosinac, 2022; Theo Proust, "Hollande: There will only be a way out of the conflict when Russia fails on the ground", Kyiv Independent, 28. prosinac, 2022. ■

Evidentno je da su Sjedinjene Države u Ukrajini našle svoju proxy vojsku za uništavanje ruske sile koja ne priznaje angloameričku dominaciju. Da je zaživjela francuska ideja europske strateške autonomije i zajedničke vojske, a koju bi ukovirila autonomni vanjskopolitički koncept UN-a, do rata u Ukrajini koji ugrožava vitalne interese

Magazin

DAVOR DIJANOVIĆ

STARI POREDAK SE RUŠI

DAVOR DIJANOVIĆ
(Geo)politički analitičar,
konzultant i publicist

Napad Ruske Federacije na Ukrajinu nedvojbeno je najvažniji događaj koji je na geostrateškoj razini obilježio posljednjih godinu dana. Akt agresije na Ukrajinu pokazao je da se stjecanje teritorija silom ponovno za određene države pokazuje važnijim od trgovine i ekonomske međuovisnosti (u slučaju Rusije trgovina energijom).

Međunarodnu scenu ponovno obilježavaju neohladoratovski modeli ponašanja, sukobi velikih sila, proxy obračuni te borba za resurse i utjecaj. Probijene su sigurnosne barijere i proširene granice mogućeg - naglašava Davor Dijanović, (geo)politički analitičar, konzultant i publicist te u nastavku svog komentara piše: - Bez pravih obavještajnih podataka o raspoloženju ukrajinskog stanovništva i prećujući snagu vlastite vojske Vladimir Putin krade vrijeme veljače prošle godine pokrenuo je "specijalnu vojnu operaciju". Ona je to i trebala biti: cilj je bio u nekoliko dana svrgnuti političku vlast u Kijevu, uspostaviti tamo marionetski režim i preuzeti kontrolu nad državom.

Otpor na koji je naišao bio je za Putina neočekivan. Nakon ograničenih intervencija u Čečeniji, Abhaziji i Siriji, vojska Ruske Federacije dobila je nakon nekoliko desetljeća prvi rat s organiziranom državnom vojskom. Ukrajinska vojska tijekom 2022. pokrenula je i prve uspješne oslobodilačke operacije. To joj je, uz hrabrost i žrtvu ukrajinskih vojnika, omogućila golema zapadna pomoć u naoružanju. Ruska vojska posljednjih se mjeseci fokusirala na izvođenje napada na ukrajinsku energetska infrastrukturu. Milijuni Ukrajinaca su bez struje i grijanja. Bez struje ne rade - dok se ne upotrebe generatori (za što treba vremena) - ni suvremeni sustavi protuzračne obrane, kao ni oni za prikupljanje i obradu obavještajnih podataka. Ponovno se, kao i u Čečeniji, provodi doktrina spržene zemlje, a idući tjedni vjerojatno će donijeti novu eskalaciju sukoba.

Rat u Ukrajini pretvara se u rat iscrpljivanja, tj. u vojno natjecanje kome će bilo kakva dobit bilo koje strane biti postignuta uz veliku cijenu. Nijedna zemlja nije spremna na pregovore i kompromise, jer i jedna i druga vjeruju u dobivanje rata, tako da nas očekuje nastava ratnih djelovanja. To je primarno rat Rusije i Ukrajine, izazvan agresijom Ruske Federacije, no to je sekundarno i rat Rusije i NATO-a, odnosno Zapada, koji Ukrajini pruža veliku vojnu pomoć. Za sada Ukrajina uživa nedvosmislenu potporu Zapada (izuzev donekle Ma-

darske), Zelenskij je tijekom nedavne turneje dobio jasnu potporu glavnih europskih središta moći, no i u zapadnim zemljama (čak i u SAD-u kod republikanaca), jačaju glasovi koji nisu za bezuvjetnu i neograničenu pomoć Ukrajini.

S druge strane, liberalni Deutsche Welle nedavno je pisao o mogućem prelasku zapadnih ekonomija na ratnu industriju. Naime, kao što je nedavno priznao odlazeći glavni tajnik NATO-a Jens Stoltenberg, rat u Ukrajini guta enormne količine streljiva i prazni skladišta saveznika, što zahtijeva višestruko veću brzinu proizvodnje. Zapadne sankcije protiv Rusije imaju određeni utjecaj na rusku ekonomiju, BDP je pao za 2 posto, no ekonomija je i dalje stabilna. Rusija diversificira trgovinske i ekonomske veze, a posebno energetske, prema Kini i drugim zemljama izvan Okcidenta. Vojno iscrpljivanje Rusije bit će teško provesti. Rusija ima velik mobilizacijski bazen, velike zalihе naoružanja, a po potrebi može prijeći na ratnu ekonomiju. Najveći su problem određeni proizvodi iz sfere visokih tehnologija, no tu ima alternativu u suradnji s Kinom, što će ju dugoročno pretvoriti u mladog partnera azijske sile.

S druge strane, ako treba i dugoročna pomoć Ukrajini nameće se kao test kredibiliteta Zapada. Trenutačno nijedna strana, čini se, ne može ostvariti značajnije vojne uspjehe, volje za pregovorima nema (bivši izrael-

ski premijer Naftali Bennett tvrdi da je u proljeće prošle godine Zapad blokirao mirovni proces), što znači da možemo očekivati nastavak rata i razaranja.

Rat bi mogao dobiti epilog u slučaju dogovora Washingtona i Moskve, ali i drugih "teškaša" koji bi postigli određeni mirovni sporazum i sigurnosna jamstva. Tako će na kraju i biti, samo je pitanje nakon koliko žrtava. Ukrajina brani svoje i prirodno ne želi pristati na gubitak svojih teritorija, a Rusija, koja svoj status velike sile gradi primarno na vojnoj moći, osvojene je krajeve proglasila dijelom svoje teritorija. A u vojnoj doktrini Ruske Federacije dopuštena je mogućnost korištenja nuklearne sile u slučaju da u pitanje dođe teritorijalni integritet Rusije. Riječ je o vrlo opasnoj situaciji koja u slučaju nepredviđenih poteza može eskalirati u rat širih razmjera, ali se reflektirati i na niz drugih kriznih žarišta.

Rat u Ukrajini, osim samoj Ukrajini kao žrtvi agresije, najviše je problema donio samoj Europskoj uniji, posebice Njemačkoj, čija je industrija ovisila o jeftinom ruskom plinu (a ovisi i o kineskom tržištu, što će joj tek donijeti probleme kad se rasplamsa rivalstvo Pekinga i Washingtona). EU glavešine sada bi trebali postati svjesni da ratovi, nažalost, nisu prošlost, i da se surovi realizam vratio u međunarodne odnose. Europa treba jačati vojne kapacitete, ali i svoju energetska sigurnost. Odstajanjem od ruskog plina plaća se skuplji LNG plin (velikim dijelom i američki), kao alternativa nameće se zelena energija, no riječ je o procesu tranzicije koji neće biti nimalo jednostavan i koja će transformirati mnoge elemente geopolitike i međunarodne politike.

Živimo u vremenu novogaz hladnog rata s tri aktera: SAD-om, Rusijom, ali i Kinom, koja je dugoročno glavni strateški i sigurnosni rival SAD-a. Stari poredak se ruši, a novi se još nije rodio. U studijama međunarodne sigurnosti to su najopasnije točke povijesti. Nadamo se samo da se neće prijeći granica nakon koje više neće biti povratka. ■

MIGUEL A. LOPEZ/EPH/IMA

REUTERS/PAKSAL/BAHMAN